

تأثیر صنعت بیمه

در توسعه فعالیت‌های کارآفرین (مطالعه موردی شرکت بیمه ملت)

علی مبینی دهکردی / دانشیار گروه مدیریت دانشکده مدیریت، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران
حسین علایی کرهرودی / دانشیار، دکترای مدیریت گرایش سیستم‌ها، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران
علی زین‌ساز* / کارشناس ارشد کارآفرینی، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران

* ali_zinsaz@ut.ac.ir

doi: 10.30496/JREST.2020.104976

چکیده:

کارآفرینی به خاطر وجود ریسک‌های متعدد عمدتاً با مشکلات زیادی مواجه می‌باشد. از این رو برای توسعه آن لازم است که به کمک راهکارهای حمایتی همچون صنعت بیمه، تمهیداتی برای کاهش و یا جبران خسارت‌های احتمالی به وجود آید. هدف این تحقیق بررسی تأثیر صنعت بیمه در توسعه فعالیت‌های کارآفرینی می‌باشد. طی یک تحقیق همبستگی از میان جامعه آماری ۱۱۰ نفری کارآفرینانی که نسبت به خرید و استفاده هرکدام از بیمه‌های عمر مانده بدهکار، عدم النفع و مرهونات بانکی از شرکت سهامی بیمه ملت اقدام کرده بودند، حجم نمونه بر اساس جدول مورگان ۸۶ نفر تعیین شد که به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند و به پرسشنامه محقق ساخته پاسخ دادند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از آزمون تی و همچنین از روش مدل معادلات ساختاری با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای SPSS و PLS استفاده شده است. نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد که مؤلفه‌های بیمه‌های موردنظر در کاهش ریسک و تسهیل تأمین مالی فعالیت کارآفرینی مؤثر است.

واژگان کلیدی: بیمه، تأمین مالی، مدیریت ریسک، فعالیت کارآفرینی

The effect of insurance industry on developing entrepreneurship activities

[Case study: of Mellat insurance companys]

Ali Mobini Dehkordi \ Associate Prof. of Management Group, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran

Hossein Alaei Karahroudi \ Associate Prof., PhD in management, Imam Hossein University, Tehran, Iran

Ali Zinsaz \ M.A. in Entrepreneurship, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran

Abstract:

In spite of many advantages that entrepreneurship brings in society, subject to many risks we confront many problems. Hence, in order to develop entrepreneurship we must consider supportive solutions including insurance industry to reduce or compensate possible damages or losses. Goal of this paper is to examine the effect of insurance industry on developing entrepreneurship activities. We provide correlational research among statistical population of 110 members of entrepreneurs who bought or used mortgage protection life insurance, business interruption insurance and bank mortgage loan insurance from Mellat Insurance Company. Sample size is determined to 86 individuals according to Morgan table and chosen considering simple random sampling methodology and they answered to the questionnaire provided for this purpose. As for analyzing data we used T-test and also structural equations modeling with SPSS and PLS softwares. Results of the research show that the abovementioned insurance components are effective on reducing risks and financial supply of entrepreneurship activities.

Keys word: insurance, financial supply, risk management, entrepreneurship

۱- مقدمه

امروزه شرایط محیطی و قواعد بازی رقابت، پیچیده، پویا و نامطمئن گردیده که سازمان‌ها دیگر نمی‌توانند تنها با تغییرات روبنایی مانند تغییر روش‌ها، سیستم‌ها، ساختار، فناوری و غیره، حیات و بقای بلندمدت خود را تضمین بنمایند. راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارهای جدید همواره با ریسک‌ها و مخاطرات گوناگونی مواجه می‌باشد. توانایی مدیریت کسب‌وکارها در شرایط کنونی مستلزم داشتن روحیه کارآفرینانه و خطرپذیری است. در همین راستا، کارآفرینی مقوله‌ای است که بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، توجه جدی به آن مبذول داشته و می‌دارند. فعالیت‌های کارآفرینانه نشان‌دهنده یکی از مهم‌ترین موتورهای رشد اقتصادی و یکی از ابزارهای توسعه برای اکثر کسب‌وکارهای تازه تأسیس می‌باشند (لامپکین و دس^۱، ۱۹۹۶). پیشینه نظری کارآفرینی بیان می‌دارد که نوآوری، ریسک‌پذیری، پیشتازی به‌عنوان پیش‌نیازهای کارآفرینی مطرح می‌شوند (اسچپرز^۲ و همکاران، ۲۰۰۸). کارآفرینان منافع و فواید زیادی برای جامعه به بار می‌آورند که از آن جمله اشتغال‌زایی، تشویق و ترغیب سرمایه‌گذاری، ایجاد و گسترش بازارهای جدید، تشویق حس رقابت، سازمان‌دهی منابع جهت استفاده اثربخش از آن، رفع شکاف‌ها و تنگناهای بازار می‌باشد. ولی علی‌رغم مزایایی که کارآفرینی به دنبال دارد، به خاطر وجود ریسک‌های متعدد عمدتاً با مشکلات زیادی مواجه می‌باشد. از طرفی خلاقیت و نوآوری مخاطراتی از جمله ورشکستگی و از دست دادن سرمایه را به همراه دارد، مدیریت ریسک وجه اصلی فعالیت کارآفرینانه است. کارآفرینان ریسک زیان تصادفی را با سنجش هزینه‌ها و منافع هر یک از گزینه‌ها مدیریت می‌نمایند (براینرد^۳، ۲۰۰۸). بسیاری از تحقیقات تجربی صورت گرفته توسط اقتصاددانان نشان می‌دهد که علی‌رغم تلاش‌های آژانس‌های دولتی و توسعه بازارهای مالی، محدودیت‌های نقدینگی کماکان یک مانع بر سر مالکیت کسب‌وکار هستند. بسیاری از تحقیقات نشان می‌دهند که ثروت با تمایل به شروع کسب‌وکار دارای ارتباط مثبت است؛ بنابراین هرچه فرد ثروتمندتر باشد، احتمال شروع کسب‌وکار بیشتر است. تمامی این تحقیقات نتیجه می‌گیرند که محدودیت‌های نقدینگی، کارآفرینان بالقوه را از شروع کسب‌وکارهایشان بازمی‌دارد (هرست و لوساردی^۴، ۲۰۰۴). از این رو برای توسعه کارآفرینی لازم است که به کمک

راهکارهای حمایتی همچون صنعت بیمه، تمهیداتی برای کاهش و یا جبران خسارت‌های احتمالی و همچنین کمک به تسهیل تأمین مالی به وجود آید.

بنابراین فرضیاتی که در این مقاله به دنبال اثبات آن هستیم عبارت‌اند از: فرضیه ۱- استفاده از بیمه مرهونات بانکی در تسهیل تأمین مالی فعالیت‌های کارآفرینی مؤثر است. فرضیه ۲- استفاده از بیمه عمر مانده بدهکار در تسهیل تأمین مالی فعالیت‌های کارآفرینی مؤثر است. فرضیه ۳- استفاده از بیمه عدم النفع در کاهش ریسک فعالیت‌های کارآفرینی مؤثر است.

۲- پیشینه تحقیق

۲-۱- کارآفرینی و مخاطره‌پذیری

مفهوم مخاطره‌پذیری از دیرباز با کارآفرینی مرتبط بوده است، تعاریف اولیه کارآفرینی بر تمایل کارآفرینان برای مواجه با خطرهای حساب‌شده مرتبط با کسب‌وکار متمرکز شده‌اند، در دهه ۱۸۰۰ میلادی جان استورات میل استدلال می‌کرد که مخاطره‌پذیری صفت بزرگ کارآفرینان می‌باشد. این دیدگاه در مورد کارآفرین به‌عنوان مخاطره‌پذیر تا قرن بیستم نیز ادامه داشت، چنانچه مککلند (۱۹۶۰) تأکید داشت که تقریباً همه نظریه‌پردازان موافق‌اند که کارآفرینی مستلزم مخاطره‌پذیری است.

بگلی و بوید (۱۹۸۷) دریافتند که خطرپذیری یک رابطه غیرخطی با عملکرد کارآفرینانه دارد. یافته‌های آنان حاکی از آن است که کارآفرینان سطوح معتدلی از ریسک‌پذیری را برعهده می‌گیرند، اما نتیجه عملکرد آن‌ها سطوح خیلی پایین یا خیلی بالایی از مخاطره را به نمایش می‌گذارد. این نویسندگان نتیجه می‌گیرند که مخاطره‌پذیری تا حدی دارای یک اثر مثبت بر بازده دارایی‌ها می‌باشد و بیش از آن حد، افزایش در مخاطره‌پذیری، باعث اعمال اثر منفی بر بازده دارایی‌ها خواهد شد. تحقیق آنان همچنین نتیجه می‌گیرد، کارآفرینان نسبت به غیر کارآفرینان تمایل دارند تا موقعیت‌های کسب‌وکار را به‌عنوان موقعیت‌هایی با ریسک کمتر، طبقه‌بندی کنند. به عبارت دیگر، کارآفرینان ممکن نیست درباره خودشان این چنین فکر کنند که آن‌ها هیچ احتمالی را برای پذیرش مخاطرات در قیاس با غیر کارآفرینان در نظر نمی‌گیرند، بلکه آن‌ها خود را برای طبقه‌بندی آگاهانه موقعیت‌های تجاری مثبت آماده می‌کنند (کیازر^۵ و همکاران، ۲۰۰۱).

سه نوع ریسک که کارآفرینان با آن روبرو هستند عبارت

۱- Lumpkin & Dess

۲- Scheepers

۳- Brainard

۴- Hurst & Lusardi

۵- Keizer

است از: ریسک کسب و کار، ریسک مالی و ریسک فردی. ریسک‌پذیری کسب و کار، کسب و کارهای مخاطره‌آمیز جدید شرکت را درگیر ناشناخته‌ها می‌سازد بدون این‌که احتمال موفقیت را بدانند. این ریسکی است که مربوط به بازارهای آزمایش نشده (ناشناخته) یا تعهد به فناوری‌های اثبات نشده است. ریسک‌پذیری مالی، نیازمند آن است که شرکت به منظور دستیابی به رشد بسیار، قرض بگیرد یا بخش بزرگی از منابع موردنیاز را خود تقبل کند. ریسک در این مورد به ریسک درآمد اشاره دارد که در تحلیل‌های مالی شناخته شده است. در نهایت، ریسک‌پذیری فردی، به خطرهایی اشاره دارد که مدیر اجرایی در پافشاری بر مطلوبیت یک اقدام راهبردی تعهد می‌کند. در این حالت مدیران اجرایی متعهد به انجام خطرهایی می‌شوند که کل شرکت و تصمیماتشان را تحت تأثیر قرار می‌دهند و ممکن است صدمات مهمی به مسیر شغلی خود وارد آورند. حتی در ریسک‌پذیری، شانس نیز درگیر است اما این کار قماربازی نیست. کارآفرینانی که به بهترین نحو عمل می‌کنند، پیامدهای فرصت‌های مختلف را بررسی می‌کنند و برای محتمل‌ترین پیامدها سناریو می‌سازند (لامپکین و دس^۶، ۱۹۹۶).

۲-۲- فعالیت کارآفرینی و تأمین مالی

دیده‌بان جهانی کارآفرینی، کارآفرینی را فرآیندی پیوسته تلقی می‌کند. این فرآیند با فعالیت کارآفرینان نوظهور، آغاز می‌گردد. فعالیت کارآفرینانه فرآیندی است که با استفاده از یک فرصت موجود و داشتن ایده شروع می‌شود و از طریق بسیج و تجهیز منابع به منظور دستیابی به نتایج نوآورانه ادامه می‌یابد. فعالیت کارآفرینی به طور کلی به عنوان جنبه مهمی از آرایش منابع در جهت فعالیت‌های نوآورانه و نامحدود تصور می‌شود (استل^۷ و همکاران، ۲۰۰۵). تأمین مالی فعالیت کارآفرینی، فرآیند یافتن سرمایه‌گذارانی است که تمایل به سرمایه‌گذاری بر روی کارآفرینان دارند (دنیز^۸، ۲۰۰۴). شرکت‌هایی با دسترسی بیشتر به پول در سرمایه‌گذاری، رشد سریع‌تر و فراوان‌تری را نیز نشان می‌دهند و شاید این امر به دلیل این است که شرکت‌های با سرمایه بیشتر می‌توانند سرمایه‌گذاری‌های بیشتری داشته و سریع‌تر گسترش یابند

(تیلور^۹، ۲۰۰۱). رینولدز و وایت^{۱۰} در پژوهش خود در مورد ۲۶۲۴ شرکت تازه تأسیس در اواسط دهه ۱۹۸۰ چنین گزارش دادند که نرخ‌های رشد با سطح حمایت مالی اولیه که شرکت‌ها دریافت می‌نمودند به گونه‌ای مثبت دارای همبستگی بودند (رینولدز و وایت، ۱۹۹۷). یکی از مهم‌ترین مسائل پیش روی شرکت‌های کارآفرینی توانایی آن‌ها برای دسترسی به سرمایه است. از آنجاکه چنین شرکت‌هایی به طور معمول هنوز سودآور نبوده و فاقد دارایی‌های ملموس هستند، تأمین مالی از طریق دریافت وام، معمولاً گزینه قابل‌کاربرد نیست. در نتیجه، کارآفرینان تمایل دارند جهت تأمین مالی فعالیت خود از راهکارهای مناسبی استفاده نمایند. کارآفرینان عمدتاً به سه منبع اصلی تأمین مالی از خارج اتکا می‌نمایند: وجوه سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر، سرمایه‌گذاران فرشته و سرمایه‌گذاران شرکتی.

منظور از وجوه سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر، مشارکت محدودی است که در آن شرکای مدیر به نمایندگی از شرکای محدود به سرمایه‌گذاری مبادرت می‌نمایند. سرمایه‌گذاران فرشته به افراد با ارزش خالص بالا اشاره دارد که وجوه خود را در یک مجموعه کوچک از شرکت‌های سرمایه‌گذاری می‌نمایند. شرکت‌ها به نمایندگی از سهامداران خود، با استدلال‌های مالی و / یا راهبردی سرمایه‌گذاری می‌نمایند (دنیز^{۱۱}، ۲۰۰۴).

۲-۳- بیمه و نقش آن در کارآفرینی

کارآفرینی به عنوان فعالیت همراه با ریسک در نظر گرفته می‌شود (نیومن^{۱۲}، ۲۰۰۷)؛ بنابراین تمامی افرادی که اقدام به فعالیت کارآفرینانه می‌نمایند با ریسک سرو و کاردارند. کشورها از طریق کاهش یا تخفیف مالیاتی، پرداخت وام‌های ضروری، ارائه‌های بیمه‌های حمایتی و دیگر برنامه‌های تنظیمی، کارآفرینی را پشتیبانی می‌کنند و بدین طریق احتمال اینکه مردم، یک فرصت جذاب را شناسایی کنند و در نتیجه تصمیم بگیرند کسب و کار خود را راه‌اندازی کنند، افزایش می‌دهند. پشتیبانی مالی برای شرکت‌های کوچک و متوسط یکی از معمول‌ترین رویکردها برای ارتقای کارآفرینی در سراسر جهان بوده و بیمه یکی از مهم‌ترین ابزارها جهت این پشتیبانی مالی است. صنعت بیمه به عنوان یکی از شاخص‌های

۶- Lumpkin & Dess

۷- Stel

۸- Denis

۹- Taylor

۱۰- Reynolds & White

۱۱- Denis

۱۲- Newman

توسعه یافتگی از سویی به عنوان یکی از عمده ترین نهادهای اقتصادی مطرح بوده و از دیگر سوی فعالیت دیگر نهادها را پشتیبانی می کند. به عبارتی صنعت بیمه با گردآوری حق بیمه های دریافتی در توسعه اقتصادی دارای نقش است و از طرف دیگر با ایجاد امنیت و اطمینان برای فعالیت های خدماتی، تولیدی و... در جامعه روند سازندگی، پیشرفت و ترقی را تسهیل می کند.

کارآفرینی مهم ترین منبع رشد و توسعه اقتصادی در اغلب کشورهاست و تأثیر آن در همه بخش ها و سطوح جامعه به ویژه در بخش هایی که به نوآوری، رقابت، بهره وری، ایجاد شغل و شکل گیری صنایع و کسب و کارهای جدید مربوط است احساس می شود. در راستای این گسترش استفاده از

ابزارهایی که هم جهت باهدف توسعه فعالیت های کارآفرینی در کشورهای مختلف دنیا می باشد نیز امری ضروری است که از میان این ابزارها می توان به موضوع پوشش های بیمه ای اشاره کرد که در صورت استفاده بهینه می تواند به عنوان ضمانت کننده ای برای به نتیجه رسیدن فعالیت های کارآفرینی بشمار آید (لازیر^{۱۳}، ۲۰۰۵).

جریان عمده ای در ادبیات کارآفرینی رابطه مستقیم کاهش ریسک و عدم اطمینان و همچنین بهبود شرایط تأمین مالی را در توسعه فعالیت های بنگاه ها را نشان داده اند. جدول زیر خلاصه ای از مهم ترین پژوهش های صورت گرفته در این حوزه پژوهشی است.

جدول ۱. مطالعات انجام شده در زمینه نقش بیمه در توسعه فعالیت های کارآفرینی

محقق	موضوع تحقیق	نتایج
کینز (۱۹۶۳)	عدم اطمینان و سرمایه گذاری	استنتاج نمود که عدم اطمینان با ناپایداری انتظارات سرمایه گذاران در ارتباط تنگاتنگ است.
اسکیپر (۱۹۹۷)	بیمه های خارجی در بازارهای نوظهور	به دلیل ریسک بالای شکست کسب و کار جدید، سرمایه گذاران مخاطره پذیر تنها هنگامی که دارایی های مشهود و زندگی کارآفرین بیمه شده باشد و جوهی را فراهم می آورند.
وای وایت (۲۰۰۳)	نقش کمبود سرمایه در شروع کسب و کار جدید	عدم دسترسی به سرمایه های مکمل بازار و احتمال ورشکستگی و قوانین آن باعث به وجود آمدن مکانیزم مقدماتی بیمه در ایالات متحده گشت که باعث تشویق کارآفرینان برای شروع کسب و کارهای جدید شد.
هارت و لوساردی (۲۰۰۴)	محدودیت های مالی و کارآفرینی	محدودیت های مالی، هنوز یکی از مهم ترین موانع شروع کسب و کار می باشد و نقش سیستم های حمایتی نظیر بیمه بسیار مهم می باشد.
هالتز، پترود و روزن (۱۹۹۴)، زیسیموپولوس، میستاس و کارولی (۲۰۰۷)	نقش بیمه درمان در ترویج کارآفرینی	با تحقیقات بر روی کارآفرینان متوجه شد که عدم وجود بیمه درمان باعث جلوگیری از بسیاری از کسب و کارهای جدید می شود.
برینارد (۲۰۰۸)	ضرورت های بیمه برای کارآفرینی	ضرورت بیمه اموال و حوادث (مسئولیت) و بیمه مزایای کارکنان برای درمان، عمر، معلولیت
جکسون (۲۰۱۰)	تأملی بر بیمه عمر و کارآفرینان در منطقه ماساچوست	در ابتدای شروع یک کسب و کار توسط کارآفرینان، آن ها بیشتر بر روی خود ایده تمرکز دارند سپس بر اساس ارزیابی اقتصادی که انجام می دهند به بررسی سود و هزینه پروژه می پردازند در این مرحله تمامی هزینه ها همچون مباحث بیمه نیز وارد چارچوب تحلیل امکان سنجی می شود. شواهد نشان می دهد زمانی که آن ها در چنین شرایطی قرار می گیرند، کارآفرینان بالقوه از راه اندازی کسب و کار خود منصرف می شوند و یا به کاهش هزینه ای این قراردادها روی می آورند که این امر از طریق ارتباط با مجاری قانونی و بر روی موضوعات بیمه خدمات درمانی، بیمه عمر و بیمه امنیت کارگران شکل می گیرد.

۳- مدل نظری

یابد منجر به افزایش تعداد کسب و کارها خواهد شد (کینز^{۱۴}، ۱۹۳۶). از طرف دیگر هرست و لوساردی در سال ۲۰۰۴ اظهار نمودند که محدودیت های مالی، هنوز یکی از مهم ترین موانع شروع کسب و کار می باشد (هارت و لوساردی، ۲۰۰۴). اسکیپر نیز

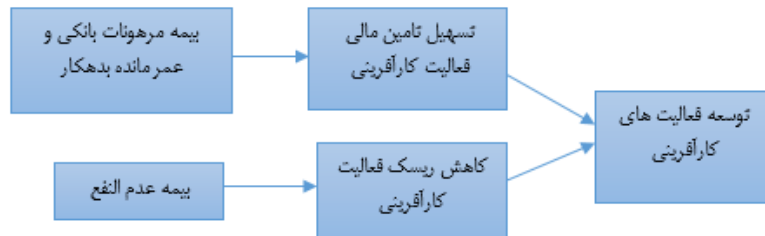
وای وایت در سال ۲۰۰۲ بیان داشتند ارائه بیمه به کارآفرینانی که ریسک گریز هستند دارای مزایایی برای آن هاست و از این رو هرچه سطح خدمات بیمه ای افزایش

۱۳- Lazear

۱۴- Keynes

در سال ۱۹۹۷ این‌گونه استدلال می‌نماید که بیمه از تجارت و فعالیت کارآفرینی پشتیبانی نموده و بسیاری از فعالیت‌های تجاری منوط به وجود بیمه‌هایی مانند بیمه اموال است؛ وی همچنین بیان می‌دارد بیمه به‌وسیله افزایش ارزش اعتباری مشتریان از فعالیت تجاری پشتیبانی می‌کند؛ بنابراین بانک‌ها و اعتباردهندگان بر بیمه شدن وثیقه وام پافشاری دارند یا در غیر این صورت از پرداخت وام خودداری می‌کنند همچنین به

ذکر این مطلب می‌پردازد که به دلیل ریسک بالای شکست کسب و کار جدید، سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر تنها هنگامی که دارایی‌های مشهود و زندگی کارآفرین بیمه شده باشد و جوهی را فراهم می‌آورند (اسکیر، ۱۹۹۷). بر این مبنا چارچوب نظری پژوهش بر مبنای سه بیمه‌نامه به نمایندگی صنعت بیمه در قالب شکل ۱ تعیین شده و فرضیات نیز به صورت زیر شکل گرفت:

شکل ۱. چارچوب نظری پژوهش

۴- روش‌شناسی

تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کمی بوده و با توجه به هدف تحقیق که در تلاش برای ارائه درک بیشتر از روابط علی بین پوشش بیمه‌ای و توسعه‌ی فعالیت کارآفرینانه می‌باشد، لذا تحقیق حاضر از نظر هدف جزو تحقیقات کاربردی به شمار می‌رود. همچنین مطالعه حاضر، در طبقه‌بندی بر اساس روش از نوع تحقیقات توصیفی-همبستگی از نوع مدل یابی معادلات ساختاری است. مدل معادلات ساختاری^{۱۵} (SEM) یا مدل‌های علی^{۱۶} در تحقیقاتی کاربرد دارد که هدف آن آزمون مدل خاصی از رابطه بین متغیرهاست که به‌عنوان مدل نظری مبنا توسط محقق تعریف می‌شود.

اطمینان^{۱۷} ۹۵٪ و فاصله اطمینان^{۱۸} ۵٪ عدد ۸۶ به دست آمد و اعضای نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند.

۴-۲- روش و ابزار گردآوری داده‌ها

پرسشنامه‌های محقق ساخته برای آزمون فرضیات تحقیق، بر اساس نظر خبرگان و صاحب‌نظران کارآفرینی و بیمه تهیه شد که شاخص‌های استخراج شده از ادبیات در قالب عناوین کلی طبقه‌بندی شده است. این طبقه‌بندی عمدتاً بر طبق همگونی معنایی شکل گرفته است بدین صورت که برای بیمه‌نامه‌های عمر مانده بدهکار و مرهونات بانکی در بخش تسهیل تأمین مالی فعالیت‌های کارآفرینی سه بعد:

- ۱- خدمات مشتری: با شاخص‌های مبلغ دریافت وام، زمان دریافت وام، کیفیت ارائه خدمات دریافت وام و رضایت از پرداخت اقساط وام، ۲- بعد انگیزشی: با شاخص‌های اعتماد تسهیل‌گران تأمین مالی، رغبت تسهیل‌گران تأمین مالی، جلوگیری از ورشکستگی کسب‌وکار، ناپایداری انتظارات منابع انسانی کسب‌وکار و ارتباطات تسهیل‌گران تأمین مالی و ۳- بعد نگاه سرمایه‌گذاران: با شاخص‌های تدوین برنامه‌های مالی سالانه، ناپایداری انتظارات سرمایه‌گذاران و جذب سرمایه‌های مکمل مالی در نظر گرفته شده است. همچنین در

۴-۱- جامعه آماری و نمونه آماری

جامعه آماری تحقیق شامل ۱۱۰ نفر کارآفرینانی است که نسبت به خرید و استفاده از محصولات بیمه‌ای مورد نظر از شرکت سهامی بیمه ملت اقدام نموده‌اند در نظر گرفته شد. شاخص‌هایی که افراد به‌عنوان کارآفرین شناخته شده‌اند، بر اساس شاخص‌های جشنواره کارآفرینان برتر بوده و شامل نوآوری، خطرپذیری، آینده‌نگری، اشتغال، سنجش اقتصاد مقاومتی و لوح و نشان‌های دریافتی می‌باشد. برای تعیین حجم نمونه از جدول مورگان و با در نظر گرفتن سطح

۱۵- Structural Equation Modeling

۱۶- Causal Models

۱۷- Confidence Level

۱۸- Confidence Interval

بخش کاهش ریسک فعالیت‌های کارآفرینی سه بعد: ۱- انواع ریسک: با شاخص‌های برآورد و ارزیابی ریسک و فرآیندهای مدیریت ریسک، ۲- ریسک مرتبط با سود: با شاخص‌های از دست دادن دارایی‌های فیزیکی، از دست دادن دارایی‌های معنوی، ریسک‌های طبیعی، پوشش دادن ریسک‌های قابل بیمه شدن، عدم توانایی بازپرداخت و از دست دادن سود و ۳- ریسک پرسنل: با شاخص‌های پرداخت حق بیمه پرسنل و پرداخت انواع غرامت مدنظر قرار گرفته است. این پرسشنامه که شامل ۴۰ سؤال به صورت یک طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای تنظیم شده است بین افراد انتخاب شده توزیع و از این تعداد ۷۷ پرسشنامه برگشت داده شد (نرخ بازگشت ۸۹٪). در روایی و پایایی در این پژوهش به چند روش مورد بررسی قرار گرفت بدین ترتیب که برای بررسی روایی از روایی محتوا و روایی سازه در ابزار پژوهش استفاده شده است. برای اندازه‌گیری روایی محتوا به نظر ۶ نفر از خبرگان که موضوعات و ابعاد

مورد بررسی و تأیید قرار گرفتند استناد می‌نماییم. برای محاسبه پایایی ابزار اندازه‌گیری تحقیق از روش آلفای کرون باخ استفاده گردیده است.

برای بررسی روابط علی بین متغیرها از روش مدل معادلات ساختاری یا تحلیل چند متغیری با متغیرهای مکنون استفاده شده است. برای سنجش پایایی از ضرایب پایایی ترکیبی^{۱۹} (پایایی ترکیبی بزرگ‌تر از ۰/۷) و آلفای کرون باخ^{۲۰} (آلفا کرون باخ بزرگ‌تر از ۰/۷) استفاده می‌شود که در صورت مناسب بودن این ضرایب می‌توان گفت پرسشنامه پژوهش پایاست. برای تعیین روایی همگرا از شاخص میانگین واریانس استخراج شده^{۲۱} استفاده می‌شود. حداقل میزان قابل قبول برای میانگین واریانس استخراج شده ۰/۵ می‌باشد (ادکوک و کلیور^{۲۲}، ۲۰۰۱). جدول ۷ میزان ضرایب میانگین واریانس استخراج شده، پایایی ترکیبی و آلفای کرون باخ را نشان می‌دهد.

جدول ۲. ضرایب میانگین واریانس استخراج شده، پایایی ترکیبی و آلفای کرون باخ

آلفای کرون باخ	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج شده	
۰/۹۰۵۴	۰/۹۳۳۵	۰/۷۷۸۴	خدمات مشتری- بیمه مرهونات بانکی
۰/۹۶۷۷	۰/۹۷۸۹	۰/۹۳۹۳	انگیزشی- بیمه مرهونات بانکی
۰/۹۴۶۸	۰/۹۶۱۵	۰/۸۶۱۹	نگاه سرمایه‌گذاران- بیمه مرهونات بانکی
۰/۸۸۷۱	۰/۹۰۹۷	۰/۶۲۹۴	خدمات مشتری- بیمه عمر مانده بدهکار
۰/۸۳۸۴	۰/۸۸۹۸	۰/۷۳۲	انگیزشی- بیمه عمر مانده بدهکار
۰/۹۱۳۷	۰/۹۳۶۸	۰/۷۸۷۹	نگاه سرمایه‌گذاران- بیمه عمر مانده بدهکار
۰/۸۷۷۳	۰/۹۲	۰/۷۹۳۷	انواع ریسک- بیمه عدم النفع
۰/۷۴۴۷	۰/۸۳۸۵	۰/۶۳۹۹	ریسک مرتبط با سود- بیمه عدم النفع
۰/۷۹۵۳	۰/۸۶۷۲	۰/۶۲۵۷	ریسک مرتبط با پرسنل- بیمه عدم النفع

۵٪ از پاسخ‌دهندگان دارای مدرک تحصیلی زیر دیپلم، ۳۵٪ دیپلم، ۲۰٪ فوق دیپلم، ۳۷٪ لیسانس و ۳٪ دارای مدرک فوق لیسانس و بالاتر می‌باشند. ۲۷٪ از پاسخ‌دهندگان در شرکتی فعالیت می‌کنند که در مرحله راه‌اندازی می‌باشد، میزان ۳۳٪ بین ۱ الی ۵ سال، ۲۹٪ در ۵ الی ۱۰ سال و ۱۱٪ در شرکت ۱۰ الی ۲۰ ساله مشغول به کار بودند. ۶۰٪ از پاسخ‌دهندگان در شرکتی فعالیت می‌کنند که تعداد کارکنان آن کمتر از ۵ نفر بوده و به همین ترتیب میزان ۳۱٪ از آن‌ها در شرکت‌هایی با ۵ الی ۹ نفر کارمند و ۹٪ از آن‌ها در شرکت‌هایی با ۱۰ الی ۲۰ نفر کارمند فعالیت می‌کنند.

همان‌طور که در جدول ۲ مشخص است همه متغیرها از پایایی بالایی در مدل برخوردارند. پایایی ترکیبی متغیرها بالای ۰/۷ است و همچنین ضریب آلفای کرون باخ نیز در همه متغیرها بالاتر از ۰/۷ است، همچنین روایی همگرا بالای ۰/۵ هستند.

۵- تجزیه و تحلیل داده‌ها

۵-۱- مشخصات جمعیت شناختی نمونه

بر طبق داده‌های جمع‌آوری شده، ۷٪ از پاسخ‌دهندگان دارای سن کمتر از سی سال، ۳۸٪ بین ۳۰ الی ۴۰، ۴۲٪ بین ۴۱ الی ۵۰ سال و ۱۳٪ بالاتر از ۵۰ سال سن داشته‌اند؛ همچنین

۱۹- Composite reliability

۲۰- Chronbach's Alpha

۲۱- Average variance extracted (AVE)

۲۲- Adcock & Collier

۵-۲- نتایج تحلیل‌های آماری

فرضیه‌های تحقیق در خصوص میانگین یک جامعه می‌باشد بنابراین با استفاده از آزمون میانگین یک جامعه^{۲۳} می‌توانیم فرضیه‌ها موردنظر را مورد بررسی قرار دهیم. در این آزمون فرضیه‌های مطرح شده در مورد میانگین جامعه در سطح خطای ۰/۰۵ مورد بررسی قرار می‌گیرد. فاکتورهای مطرح شده که در سؤالات آمده است با اس تفاده از آزمون تی مورد بررسی قرار گرفت. برای تأیید این فرضیه‌ها فرض شد که برای مؤثر بودن این متغیرها میانگین آن باید بیشتر از ۳ باشد.

جدول ۳. آزمون فرضیه ۱

مقدار آزمون = ۳						میانگین عوامل در بیمه مرهونات بانکی
فاصله اطمینان ۹۵٪ تفاوت میانگین‌ها		تفاوت میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار t	
حد بالا	حد پایین					
۱/۲۴۵۳	۱/۱۴۴۸	۱/۱۹۵۰۲	۰/۰۰۰	۸۵	۴۶/۸۶۳	

جدول ۴. آزمون فرضیه ۲

مقدار آزمون = ۳						میانگین عوامل در بیمه مانده بدهکار
فاصله اطمینان ۹۵٪ تفاوت میانگین‌ها		تفاوت میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار t	
حد بالا	حد پایین					
۱/۴۳۰۸	۱/۲۴۱۴	۱/۳۳۶۱۰	۰/۰۰۰	۸۵	۲۷/۷۸۲	

جدول ۵. آزمون فرضیه ۳

مقدار آزمون = ۳						میانگین عوامل در بیمه عدم النفع
فاصله اطمینان ۹۵٪ تفاوت میانگین‌ها		تفاوت میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار t	
حد بالا	حد پایین					
۰/۹۳۵۵	۰/۷۳۲۶	۰/۸۳۴۰۲	۰/۰۰۰	۸۵	۱۶/۱۹۷	

جدول ۶. آزمون همبستگی پیرسون - مرهونات بانکی و تأمین مالی

		بیمه مرهونات بانکی
تأمین مالی فعالیت‌های کارآفرینانه	Pearson Correlation	۰/۰۷۷
	Sig. (۲-tailed)	۰/۰۴۳
	N	۸۶

در جداول مشخص می‌باشد که سطح معناداری با توجه به اینکه از ۰/۰۵ کوچک‌تر می‌باشد تمام فرضیات مورد تأیید قرار می‌گیرد. با توجه به مقادیر حد بالا (Upper) و حد پایین (Lower) ذکر شده در جداول، چون هر دو حد بالا و پایین مثبت می‌باشند، می‌توان گفت که میانگین از مقدار مورد آزمون (عدد ۳) بزرگ‌تر است و در نتیجه فرضیات صحیح است. برای بررسی روابط بین متغیرها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. ابتدا به بررسی فرضیه اول تحقیق می‌پردازیم. جدول ۳ نشان‌دهنده آزمون همبستگی پیرسون بین بیمه مرهونات بانکی و تسهیل تأمین مالی فعالیت‌های کارآفرینی است.

با توجه به جدول ۳ نتایج نشان می‌دهند ضریب همبستگی بین بیمه مرهونات بانکی و تسهیل تأمین مالی فعالیت‌های کارآفرینی با توجه به عدد معناداری کوچک‌تر از ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین می‌توان این رابطه را مورد تأیید قرارداد. جدول ۴ نشان‌دهنده آزمون همبستگی پیرسون بین

بیمه عمر مانده بدهکار و تسهیل تأمین مالی فعالیت‌های کارآفرینی است (فرضیه دوم).

جدول ۷. آزمون همبستگی بیمه عمر مانده بدهکار و تأمین مالی

بیمه عمر مانده بدهکار	
Pearson Correlation	۰/۰۶۴
Sig. (۲-tailed)	۰/۰۳۲۶
N	۸۶

جدول ۴ نتایج نشان می‌دهند ضریب همبستگی بین بیمه عمر مانده بدهکار و تسهیل تأمین مالی فعالیت‌های کارآفرینی با توجه به عدد معناداری کوچک‌تر از ۰/۰۵ معنادار است؛ بنابراین می‌توان این رابطه را مورد تأیید قرارداد.

جدول ۵ نشان‌دهنده آزمون همبستگی پیرسون بین بیمه عدم النفع در کاهش ریسک فعالیت‌های کارآفرینی است (فرضیه سوم).

جدول ۸. آزمون همبستگی بیمه عدم النفع و کاهش ریسک فعالیت کارآفرینی

بیمه عدم النفع	
Pearson Correlation	۰/۰۴۹
Sig. (۲-tailed)	۰/۰۴۱۷
N	۸۶

جدول ۵ نتایج نشان می‌دهند ضریب همبستگی بین بیمه عدم النفع در کاهش ریسک فعالیت‌های کارآفرینی، با توجه به عدد معناداری کوچک‌تر از ۰/۰۵، معنادار است؛ بنابراین می‌توان این رابطه را مورد تأیید قرارداد.

۵ - ۳ - معناداری متغیرها و ضرایب مسیر

در ادامه به بررسی نتایج رابطه بین متغیرهای مکنون می‌پردازیم.

جدول ۹. معناداری متغیرها و ضرایب مسیر

مقدار تی	انحراف استاندارد	ضریب مسیر	متغیر
۲/۶۷۹۴	۰/۱۰۱۷	۰/۳۰۷۳	خدمات مشتری (مرهونات بانکی) - < تأمین مالی فعالیت کارآفرینی
۲/۴۱۵	۰/۱۲۲۳	۰/۲۹۲۳	انگیزش (مرهونات بانکی) - < تأمین مالی فعالیت کارآفرینی
۲/۰۲۲۶	۰/۱۸۴۳	۰/۱۵۶۳	نگاه سرمایه‌گذاران (مرهونات بانکی) - < تأمین مالی فعالیت کارآفرینی
۲/۸۸۴۱	۰/۰۹۲۸	۰/۳۱۱۸	خدمات مشتری (عمر مانده بدهکار) - < تأمین مالی فعالیت کارآفرینی
۳/۵۳۴۶	۰/۰۶۲۹	۰/۴۸۴۲	انگیزش (عمر مانده بدهکار) - < تأمین مالی فعالیت کارآفرینی
۲/۳۱۱	۰/۱۱۴۲	۰/۲۶۰۴	نگاه سرمایه‌گذاران (عمر مانده بدهکار) - < تأمین مالی فعالیت کارآفرینی
۲/۱۱۲۶	۰/۱۶۳۳	۰/۱۹۴۵	انواع ریسک (عدم النفع) - < کاهش ریسک فعالیت کارآفرینی
۲/۹۱۲۲	۰/۰۸۱۶	۰/۳۷۵۹	ریسک مرتبط با سود (عدم النفع) - < کاهش ریسک فعالیت کارآفرینی
۳/۳۰۲۱	۰/۰۷۳۳	۰/۴۰۱	ریسک پرسنل (عدم النفع) - < کاهش ریسک فعالیت کارآفرینی

کاهش ریسک فعالیت کارآفرینی ارتباط دارند. در این زمینه با توجه به مقادیر تی بزرگ‌تر از ۱/۹۶ این روابط مورد تأیید قرار می‌گیرند.

۵ - ۴ - برازش کلی مدل تحلیل مسیر

بر اساس نظر (تنهاوس و همکاران^{۲۴}، ۲۰۰۵) می‌توان برای محاسبه شاخص تناسب مدل در پی ال اس از فرمول زیر استفاده کرد:

$$GOF = \sqrt{\text{communality} \times R^2}$$

$$GOF = \sqrt{0,75 \times 0,53} = 0,63$$

روابط بین ابعاد بیمه مرهونات بانکی نشان می‌دهد متغیر خدمات مشتری به میزان ۰/۳، انگیزش ۰/۲۹، نگاه سرمایه ۰/۱۵، با توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه ارتباط دارند. روابط بین ابعاد بیمه عمر مانده بدهکار بانکی نشان می‌دهد خدمات مشتری ۰/۳۱ و انگیزش ۰/۴۸ نگاه سرمایه‌گذاران ۰/۲۶ با توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه ارتباط دارند و با توجه به عدد معناداری بزرگ‌تر از ۱/۹۶ مورد تأیید قرار می‌گیرند. همچنین روابط بین ابعاد بیمه عدم النفع نیز نشان می‌دهد متغیرهای انواع ریسک به میزان ۰/۱۹ و ریسک مرتبط با سود به میزان ۰/۳۷ و ریسک پرسنل به میزان ۰/۴ با متغیر

با توجه به اینکه حداقل میزان قابل قبول برای سنجش این شاخص ۰/۳۶ می باشد (آکین و همکاران، ۲۰۰۹) و امتیاز به دست آمده برای این شاخص ۰/۶۳ است می توان گفت مدل از برآزش مناسب برخوردار است.

۶- بحث و نتیجه گیری

نظر به اثبات فرضیات تحقیق، تحقیقات (اسکیپر، ۱۹۹۷؛ هالتز ایکن، پنرود و روزن، ۱۹۹۴؛ و زیسیموپولوس، مستاس و کارولی، ۲۰۰۷) با فرضیه اول و دوم همخوانی دارد. همچنین تحقیقات (کینز، ۱۹۶۳؛ برینارد، ۲۰۰۸؛ وای وایت، ۲۰۰۳؛ جکسون، ۲۰۱۰). با فرضیه سوم تحقیق حاضر همخوانی دارد. با توجه به نتایج به دست آمده، فرضیات مطرح شده در این پژوهش مورد تأیید قرار گرفته و پیشنهاد می شود برای افزایش تأثیر عوامل بعد مرهونات بانکی بر توسعه فعالیت های کارآفرینی، سیاست گذاران برنامه های جامعی جهت حمایت طرفین بیمه گر و بیمه گزار تدوین نمایند. چراکه بر اساس نتایج تحقیق حاضر، بعد خدمات مشتری اهمیت بسزایی در توسعه فعالیت های کارآفرینی دارد. جهت تقویت آن دسته از مؤلفه های انواع بیمه که با توسعه فعالیت های کارآفرینی تطابق کمی دارند، هدف گذاری انجام شود و در مورد استفاده یا عدم استفاده از آن ها تصمیمات لازم اتخاذ گردد. برای افزایش تأثیر انواع بیمه ها بر توسعه فعالیت کارآفرینی، پیشنهاد می شود مؤلفه هایی که بیشترین تأثیر را دارند، توجه و تمرکز بیشتری بدان ها شود. با توجه به خلأ مطالعاتی که در کشور وجود دارد، تحقیقات سازمان یافته ای شکل گیرد تا از نمونه های موفق خارجی جهت ایجاد بسته های بیمه ای حمایت از کارآفرینی الگوبرداری شود. برنامه هایی جهت افزایش اطلاعات لازم به کارآفرینان در زمینه اهمیت بیمه در کاهش و انتقال ریسک تدوین گردد. پژوهشگران بعدی نیز با توجه به انواع بیمه نامه هایی که در توسعه فعالیت های کارآفرینی نقش دارند، متغیرهای اثرگذار دیگر را در مطالعات وارد کنند.

برای تحقیقات آتی جهت حمایت از فعالیت های کارآفرینی و مکانیسم های حمایتی صنعت بیمه و همچنین برای ارتقاء و گسترش علمی آن ها پیشنهاد می گردد موارد زیر توسط سایر محققین مورد پژوهش قرار گیرد:

- انجام مطالعات اکتشافی با بهره گیری از سایر راهبردهای پژوهش کیفی
- انجام مطالعات تأییدی در قالب سازمان دهی پژوهش هایی با رویکرد پژوهش آمیخته

- بررسی تأثیر انواع دیگر بیمه نامه ها بر توسعه فعالیت های کارآفرینی
- شناسایی و بررسی موانع حمایتی بیمه از فعالیت های کارآفرینی
- بررسی موضوع حاضر در سایر جوامع آماری مشابه جهت افزایش پایایی تحقیق

همچنین پیشنهاد می شود تا مطالعات آتی علاوه بر متغیرهای در نظر گرفته شده برای این مطالعه که در توسعه فعالیت های کارآفرینی نقش دارند، متغیرهای اثرگذار دیگر را در مطالعات وارد کنند.

از محدودیت های تحقیق نیز می توان موارد ذیل را نام برد:

- تفاوت در ادراک شرکت کننده ها از سوالات پرسشنامه ها
- عدم اطمینان از صداقت شرکت کننده ها در پاسخ به سوالات تحقیق
- اثر احتمالی وقایع خاص و موقتی بر ادراک شرکت کننده ها در هنگام تکمیل پرسشنامه ها
- عدم آگاهی کافی محققان دانشگاهی در حوزه کارآفرینی از صنعت بیمه
- مبهم بودن برخی مفاهیم بیمه ای و عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی نزد جامعه آماری مورد مطالعه
- عدم وجود کافی تحقیقات پیشین در خصوص موضوع پژوهش

منابع

1. Adcock R., Collier D. (2001). Measurement Validity: A Shared Standard for Qualitative and Quantitative Research, *The American Political Science Review*, Vol. 95, No. 3. (Sep., 2001), pp. 529-546.
2. Akin, M., Bloemhof-Ruwaard, J.M., Wynstra, J.Y.F. & Raaij, E.M. van (2009). The impact of supply chain-related factors on the environmental performance of manufacturing firms in Turkey. In *Supply Management - Towards an Academic Discipline*, Proceedings of 18th Annual IPSE conference. Wiesbaden (Germany).
3. Brainard, L. (2008). What is the role of insurance in economic development?, Zurich Government Industry Affairs thought leadership series. Zurich.

14. Scheepers, M. J.; Hough, J. & Bloom, J. Z. (2008). Nurturing the corporate entrepreneurship capability, *Southern African Business Review*, 12(3), 50-76.
15. Skipper H. D. (1997). *Foreign Insurers in Emerging Markets: Issues and Concerns*. International Insurance Foundation. IIF Occasional Paper IIF Occasional Paper. NO. 1.
16. Stel V., Carree M. and Thurik R. (2005). The effect of entrepreneurial activity on national economic growth, *Small business economics* 24 (3), 311-321.
17. Taylor, K. E. (2001). Summarizing multiple aspects of model performance in a single diagram, *J. Geophys. Res.*, 106(D7), 7183–7192.
18. Tenenhaus, M., Pages, J., Ambroisine, L., Guinot, C. (2005). PLS methodology to study relationships between hedonic judgements and product characteristics, *Food Quality and Preference*, 16. pp. 315–325.
19. Wei F. and White M. J. (2003). Personal Bankruptcy and the Level of Entrepreneurial Activity, *Journal of Law and Economics*, 45, 543-567.
20. Zissimopoulos J., Maestas N. and Karoly L. A. (2007). The Effect of Retirement Incentives on Retirement Behavior Evidence from the Self-Employed In the United States and England, RAND Corporation, Availability in web: http://www.rand.org/pubs/working_papers/WR528.html, 20 January 2013.
4. Denis J. D. (2004). Entrepreneurial finance: an overview of the issues and evidence, *Journal of Corporate Finance* 10, pp. 301– 326.
5. Holtz-Eakin D., Joulfaian D. and Rosen H. S. (1994), Entrepreneurial decisions and liquidity constraints, *RAND Journal of Economics* 25, 334-47.
6. Hurst E. and Lusardi A. (2004). Liquidity Constraints and Entrepreneurship, *Journal of Political Economy*.
7. Jackson S. (2010), Mulling over Massachusetts: Health Insurance Mandates and Entrepreneurs, *Entrepreneurship: Theory and Practice*, Volume 34, Issue 5, pages 909–931, September 2010
8. Keizer J. A., Halman J.I.M. and Song M. (2001). From experience: applying the risk diagnosing methodology, *The Journal of Product Innovation Management* 19,213–232.
9. Keynes J. M. (1936). *The General Theory of Employment Interest and Money*, New York: Harcourt Brace.
10. Lazear E. P. (2005). Entrepreneurship, *Journal of Labor Economics*, University of Chicago Press, vol. 23(4), pages 649-680, October.
11. Lumpkin, G. T., Dess, G.G. (1996). Clarifying the Entrepreneurial Orientation Construct and Linking It to Performance, available in www.jstore.org/stable/258632, 16 January 2013.
12. Newman, A. F. (2007). Risk-bearing and entrepreneurship, *Journal of Economic Theory*, Elsevier, vol. 137(1), pages 11-26, November.
13. Reynolds, P. D. & White, S. B. (1997). *The Entrepreneurial Process: Economic Growth, Men, Women, and Minorities*. Westport, CT: Quorum